

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор _____ С.В. Шарин
« ____ » _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 22 Організація і економіка лісового господарства

(шифр і назва навчальної дисципліни)

ОП «Лісове господарство»

спеціальність 205 «Лісове господарство»

20 «Аграрні науки та продовольство»

(галузь знань)

Факультет природничих наук

(назва факультету)

Робоча навчальна програма з дисципліни «Організація і економіка лісового господарства» для студентів спеціальності 205 Лісове господарство, галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство. – «___»_____ 2021 р. – 14 с.

Розробник:

Григорів Ярослава Ярославівна, кандидат сільськогосподарських наук, викладач кафедри лісового і аграрного менеджменту.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри лісового і аграрного менеджменту (*протокол № 9 від «17» лютого 2021 р.*).

Завідувач кафедри
лісового і аграрного менеджменту _____ Клід В.В.
(підпис)
«___» _____ 2021 р.

Схвалено науково-методичною радою Факультету природничих наук
(*протокол № 8 від «18» травня 2021 р.*).

Голова _____ Атаманюк Я.Д.
(підпис)
«___» _____ 2021 р.

©Григорів Я.Я, 2021 р.
© ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет
імені Василя Стефаника, 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – <u>3</u>	Галузь знань 20 - "Аграрні науки та продовольство"	<u>Нормативна</u>	
Модулів – <u>3</u>	Спеціальність (професійне спрямування): <u>Лісове господарство</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – <u>3</u>		<u>4-й</u>	<u>4-й</u>
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - <u>90</u>		<u>8-й</u>	<u>8-й</u>
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	<u>16</u> год.	<u>4</u> год.
		Практичні, семінарські	
		<u>14</u> год.	<u>2</u> год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		<u>60</u> год.	<u>84</u> год.
	Індивідуальні завдання: __ год.		
	Вид контролю: <u>іспит</u>		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33 % : 67 %

для заочної форми навчання – 12 % : 88 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є формування у студентів знань про вплив економічних законів на розвиток лісового господарства і на цій основі надати їм навички самостійного економічного аналізу для прийняття ефективних управлінських рішень при веденні лісового господарства. Економіка лісогосподарського виробництва – прикладна економічна дисципліна, яка вивчає форми прояву економічних законів у лісовому господарстві, їх дію та форми реалізації, шляхи вдосконалення економічних відносин з метою ведення господарства на засадах сталого розвитку.

Основними завданнями вивчення дисципліни є ознайомлення зі специфікою нормативної та законодавчої бази щодо ведення лісового господарства, принципами розрахунків основних економічних показників, їх варіативність та мінливість, значимість для підприємств лісового господарства; навчитися проводити глибокий економічний аналіз та на його основі проектувати комплекс заходів щодо покращення стану підприємств, оформляти звітну документацію; засвоєння теоретичної низки знань та набуття практичних навичок щодо розв'язання суперечностей та прийняття важливих стратегічних рішень шляхом ґрунтовного аналізу економічних показників лісового господарства

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- нормативну та законодавчу базу щодо ведення лісового господарства та підприємницької діяльності;
- основні засади екологічної та лісової політик; економічні засади лісового господарства з врахуванням особливостей його ведення; сутність та зміст основних економічних категорій:
- основні засоби, обігові фонди та фонди обігу, кадри, продуктивність праці, трудомісткість продукції, собівартість, ціни, прибуток, рентабельність, ефект, ефективність тощо; наукові основи багатоцільового використання лісових ресурсів та шляхи підвищення ефективності лісогосподарського виробництва;
- методи економічного обґрунтування господарських заходів для прийняття управлінських рішень.

вміти:

- застосовувати принципи екологічної та лісової політик з метою ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку;
- володіти нормативною та законодавчою базою ведення лісового господарства;
- проводити економічний аналіз лісогосподарських заходів;
- економічно обґрунтовувати управлінські рішення у сфері ведення лісового господарства;
- здійснювати аналіз альтернативних варіантів для вибору оптимальних рішень.

Загальні компетентності:

ЗК7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

ФК23. Здатність планувати й реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень та їх біологічної стійкості, ощадливого, на екологічних засадах, використання лісових ресурсів.

Програмні результати навчання:

ПРН4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства.

ПРН6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

ПРН7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

ПРН8. Проектувати та організовувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Лісові ресурси та матеріальні активи.

Тема 1. Предмет, метод та завдання вивчення дисципліни. Основні принципи та методи планування в ринкових умовах. Значення і завдання організації й управління виробництвом. Становлення і розвиток організації виробництва як науки. Зміст організації виробництва, об'єкт і предмет її вивчення. Мета дисципліни та її роль у підготовці фахівців лісового господарства.

Принципи ефективності, первинності, сприяння досягненню цілей, неперервності, гнучкості, реальності, науковості, адекватності. Основні методи планування.

Тема 2. Склад і структура виробничо-господарської діяльності підприємств лісового господарства. Склад виробничо-господарської діяльності державних підприємств лісового господарств. Виробнича структура лісогосподарських підприємств.

Змістовий модуль 2. Засоби виробництва в лісовому господарстві.

Тема 3. Обігові фонди та фонди обігу. Поняття та матеріальний склад оборотних фондів підприємства. Нормування витрат матеріальних ресурсів. Показники використання матеріальних ресурсів. Джерела та шляхи економії матеріальних ресурсів. Оборотні кошти підприємства та їх структура. Джерела формування оборотних коштів підприємства. Нормування оборотних коштів

підприємства. Оборотно́сть оборотних коштів, показники оборотності. Вплив оборотності оборотних коштів на кінцеві результати роботи підприємства. Значення та шляхи прискорення оборотності оборотних коштів підприємства.

Тема 4. Теорія мотивації та заробітна плата працівників лісового господарства. Поняття мотивації. Види мотивації. Мотивація та потреби. Класифікація потреб згідно теорії Маслоу. Основні характеристики змістовних теорій мотивування. Зміст матеріального стимулювання праці. Поняття і види заробітної плати. Функції заробітної плати. Шляхи росту заробітної плати. Державна політика оплати праці. Тарифна система як основа організації оплати праці, її елементи. Форми оплати праці. Системи оплати праці. Використання безтарифної системи оплати праці.

Тема 5. Собівартість продукції підприємств лісового господарства. Поняття і характеристика витрат на виробництво продукції. Класифікація витрат. Управління витратами на підприємстві. Групування витрат за економічними елементами та складання кошторису витрат. Поняття і види собівартості продукції. Показники собівартості продукції. Джерела і шляхи зниження собівартості продукції. Планування собівартості продукції. Калькулювання собівартості продукції. Склад та структура статей калькуляції. Особливості планування витрат на ведення лісового господарства.

Тема 6. Ціни, прибуток та рентабельність підприємств лісового господарства. Економічний зміст і функції цін. Мета ціноутворення в умовах ринкового середовища. Види цін. Гуртові та роздрібні ціни на продукцію, їх формування. Франкування цін. Чинники, що впливають на ринкове ціноутворення. Методи ціноутворення в умовах ринку. Модифікація цін. Проблеми та шляхи вдосконалення ціноутворення в Україні. Особливості формування цін на продукцію лісового господарства.

Змістовий модуль 3. Економічний механізм ведення лісового господарства.

Тема 7. Економічна ефективність лісогосподарських заходів. Значення фактору часу в лісовому господарстві. Значення лісогосподарських заходів для кінцевих результатів лісогосподарського виробництва. Фактор часу. Інвестиції та інвестиційна діяльність підприємства. Види інвестицій, їх характеристика. Поняття виробничих інвестицій (капіталовкладень), їх склад. Структура виробничих інвестицій підприємства. Розрахунок потреби у виробничих інвестиціях. Джерела фінансування виробничих інвестицій. Формування та оцінка інвестиційної стратегії підприємства. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій. Основні чинники підвищення ефективності використання капіталовкладень підприємства. Ризик в інвестиційній діяльності.

Тема 8. Спеціальне використання лісових ресурсів та нормативи плати.

Поняття спеціального та загального використання лісових ресурсів. Засади платного використання лісових ресурсів у спеціальних цілях. Методологічні засади платного користування лісовими ресурсами. Методики визначення нормативів плати за спеціальне використання лісових ресурсів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	Інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Лісові ресурси та матеріальні активи.												
Тема 1. Предмет, метод та завдання вивчення дисципліни. Основні принципи та методи планування в ринкових умовах.	6	2				4	9	1				8
Тема 2. Склад і структура виробничо-господарської діяльності підприємств лісового господарства.	8	2	2			4	10	1				9
Разом за змістовим модулем 1	14	4	2			8	19	2				17
Змістовий модуль 2. Засоби виробництва в лісовому господарстві												
Тема 3. Обігові фонди та фонди обігу.	10	2	2			6	11	0,5	0,5			10
Тема 4. Теорія мотивації та заробітна плата працівників лісового господарства.	10	2	2			6	10	0,5	0,5			9
Тема 5. Собівартість продукції підприємств лісового господарства.	12	2	2			8	15	0,5	0,5			14
Тема 6. Ціни, прибуток та рентабельність підприємств лісового господарства.	12	2	2			8	15	0,5	0,5			14
Разом за змістовим модулем 2	44	8	8			28	51	2	2			47
Змістовий модуль 3. Економічний механізм ведення лісового господарства												
Тема 7. Економічна ефективність лісгосподарських заходів. Значення фактору часу в лісовому господарстві.	16	2	2			12	10,5	0,5				10
Тема 8. Спеціальне використання лісових ресурсів та нормативи плати.	16	2	2			12	10,5	0,5				10
Разом за змістовим модулем 3	32	4	4			24	21	1				20
Усього годин	90	16	14			60	90	4	2			84

5. Теми семінарських занять

Проведення семінарських занять не заплановано.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Прийоми та методи економічного аналізу. Факторний аналіз	2	
2	Лісовий фонд і оцінка стану та використання лісосировинних ресурсів	2	0,5
3	Оцінка структури основних засобів та їхнього стану	2	0,5
4	Оцінка рівня забезпеченості зеленими насадженнями	2	
5	Розрахунок ефективності використання основних засобів підприємства	2	
6	Собівартість продукції лісового господарства	2	0,5
7	Формування цін, прибутку та рентабельності в лісовому господарстві	2	0,5
Разом		14	2

7. Теми лабораторних занять

Проведення лабораторних занять не заплановано

8. Самостійна робота

Самостійна робота студента включає вивчення окремих тем і питань з програми навчальної дисципліни, підготовку лекційного матеріалу, виконання розрахункових та описових робіт, підготовку до проведення контрольних робіт.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Стале управління лісами. Концепція реформування та розвитку лісового господарства України.	5	8
2	Особливості економіки сучасних лісгосподарських підприємств.	5	8
3	Чинники, що впливають на зміну професійно-кваліфікаційного складу кадрів підприємства.	6	8
4	Функції заробітної плати. Шляхи росту заробітної плати	6	8
5	Джерела і шляхи зниження собівартості продукції Особливості планування витрат на ведення лісового господарства	10	8
6	Гуртові та роздрібні ціни на продукцію, їх формування. Особливості формування цін на продукцію лісового господарства	10	10
7	Значення лісгосподарських заходів для кінцевих результатів лісгосподарського виробництва. Фактор	6	10

	часу.		
8	Значення та класифікація лісових ресурсів	6	12
9	Лісова та екологічна політика економічно розвинених держав світу	6	12
	Разом	60	84

9. Індивідуальні завдання

Підготовка рефератів на тему:

1. Формування та оцінка інвестиційної діяльності л/г підприємств.
2. Проблеми та шляхи вдосконалення ціноутворення в Україні.
3. Особливості формування цін на продукцію л/г.
4. Комплексне використання лісових біоценозів.
5. Засади платного використання лісових ресурсів.
6. Лісова та екологічна політика: країн-сусідів; країн західної та центральної Європи; Росії; Канади; США.
7. Передові тенденції ведення л/г на прикладі передових країн.

10. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Поясніть значення терміну «економіка».
2. Назвіть три головні проблеми, які вирішує наука економіка.
3. Що таке економіка лісового і садово-паркового господарства?
4. Який взаємозв'язок існує між економікою лісового і садово-паркового господарства та економічною теорією?
5. Поясніть зв'язки економіки лісового і садово-паркового господарства з іншими суспільними та спеціальними дисциплінами.
6. Наведіть класифікацію економічних ресурсів. Які види економічних результатів кожен з ресурсів продукує та які з них є найважливішими для економіки лісового і садово-паркового господарства?
7. Які ресурси лісу вперше стали об'єктом права власності?
8. Назвіть головні чинники, які визначають особливості лісового господарства як галузі.
9. У чому полягає сутність виробництва у лісовому господарстві?
10. У чому полягає сутність виробництва у лісовому господарстві?
11. Охарактеризуйте зв'язок лісового і садово-паркового господарства з іншими галузями народного господарства.
12. Наведіть визначення поняття лісові ресурси за Лісовим кодексом.
13. Які ресурси є лісовими ресурсами державного значення?
14. Які існують види спеціального використання лісових ресурсів?
15. Якими показниками характеризується лісовий фонд?
16. Якими економічними показниками характеризується рівень використання лісосировинних ресурсів?
17. Що таке зелені насадження?
18. Що таке засоби виробництва?
19. Які засоби виробництва відносяться до основних фондів?
20. Назвіть особливості основних фондів.

21. Наведіть класифікацію основних фондів.
22. За якими показниками здійснюється облік основних фондів?
23. Що таке виробничі і невиробничі основні фонди?
24. За якими вартостями та з якою метою здійснюється облік основних фондів?
25. За якими ознаками основні фонди поділяються на активні і пасивні?
26. Що таке моральний та фізичний знос?
27. Охарактеризуйте показники забезпечення підприємства основними фондами.
28. Охарактеризуйте показники стану основних фондів підприємства.
29. Охарактеризуйте показники ефективності використання основних фондів підприємства.
30. Що таке амортизація основних фондів?
31. Які методи використовуються для нарахування амортизації основних фондів?
32. Як здійснюється відтворення основних фондів?
33. Які існують джерела відтворення основних фондів.
34. Як здійснюється кругообіг основних фондів.
35. Охарактеризуйте особливості оборотних засобів. Склад оборотних засобів.
36. Що таке оборотні фонди? Склад оборотних фондів.
37. Що таке фонди обігу? Склад фондів обігу.
38. Що таке обігові кошти? Назвіть джерела поповнення обігових коштів.
39. Поясніть цикл кругообігу оборотних засобів. Назвіть показники, які характеризують кругообіг і використання обігових коштів.
40. Охарактеризуйте шляхи поліпшення використання оборотних засобів.
41. Що таке праця і яке її значення в лісовому і садово-парковому господарстві?
42. Що таке продуктивність праці? Якими показниками вона характеризується?
43. Охарактеризуйте методи виміру продуктивності праці.
44. Що таке трудомісткість продукції? Види трудомісткості.
45. Перелічіть шляхи підвищення продуктивності праці.
46. Наведіть класифікацію кадрів за функціями, освітою, кваліфікацією та тривалістю роботи.
47. За якими показниками здійснюється облік кадрів?
48. Які показники характеризують оборот трудових ресурсів?
49. Що таке плинність кадрів? Якими показниками вона характеризується?
50. Що таке заробітна плата? Від яких факторів залежить її величина.
51. Назвіть особливості ринку праці та вартості робочої сили.
52. Наведіть форму мотивуючої оплати праці та поясніть позначення.
53. У чому полягає принцип інформативності при мотивуючій оплаті праці?
54. Які принципи необхідно враховувати при побудові схем оплати праці?
55. З яких елементів складається тарифна система?

56. Які форми оплати праці застосовуються в лісовому і садово-парковому господарстві?
57. Які системи оплати праці існують при відрядній формі?
58. Які системи оплати праці існують при погодинній формі?
59. Як здійснюється оплата праці службовців?
60. Що таке собівартість продукції лісового господарства?
61. Наведіть групування витрат за класифікаційними ознаками.
62. За якими елементами групуються витрати для визначення собівартості?
63. За якими калькуляційними статтями групуються витрати для розрахунку собівартості.
64. Вкажіть шляхи зниження собівартості продукції.
65. Що таке ціна? Перелічіть функції цін.
66. Які ціни за видами франко використовуються в лісовому виробництві? Поясніть значення терміну – “франко”.
67. Перелічіть види цін за рівнями регулювання.
68. Наведіть та поясніть формулу ціни. 69. Охарактеризуйте особливості ціноутворення та стратегію управління цінами на продукцію в лісовому господарстві.
70. Охарактеризуйте особливості фінансування виробництва у лісовому господарстві.
71. Що таке економічна рента?
72. У чому полягає економічна природа попенної плати?
73. Назвіть джерела фінансування лісовому виробництві.
74. Поясніть принципи визначення попенної плати в умовах ринкової економіки.
75. Перелічіть складові частини лісового доходу.
76. Охарактеризуйте систему оподаткування лісового господарства, при якій об'єктом оподаткування є земля.
77. Що таке зовнішні ефекти? Наведіть приклади негативних і позитивних зовнішніх ефектів.
78. Якими чинниками визначається більша вартість грошей тепер, ніж у майбутньому?
79. Яка залежність існує між номінальною нормою інтересу, реальною нормою інтересу та інфляцією?
80. Що таке інвестування?
81. Як називається визначення теперішньої вартості майбутніх грошових потоків? Наведіть формулу.
82. Що таке пролонгування? Наведіть формулу.
83. Що таке інвестиційний аналіз?
84. Що таке чиста теперішня вартість? Як вони використовуються для оцінки ефективності інвестицій?
85. Що таке індекс прибутковості? Як він використовується для оцінки ефективності інвестицій?
86. Що таке внутрішня норма віддачі? Як вона використовується для оцінки ефективності інвестицій?

87. Що таке ефект і які бувають види ефектів?
88. Що таке економічний ефект?
89. Назвіть та охарактеризуйте види економічних ефектів.
90. У чому полягає принцип екологічної обачливості в економіці?
91. Чим відрізняються поняття ефект і ефективність.
92. Охарактеризуйте базові принципи економічної ефективності лісогосподарських проектів.
93. Поясніть зміст принципу економічної ефективності «з» та «без».
94. Охарактеризуйте методику аналізу економічної ефективності на прикладі проекту в лісовому і садово-парковому господарстві.

11. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни «Економіка і організація лісового господарства» використовуються такі методи:

1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (бесіда, лекція; ілюстрація; лабораторні роботи, реферати; самостійна робота студентів);

2) методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (навчальні дискусії, аналіз життєвих ситуацій);

3) методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності;

4) бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

12. Методи контролю

Контроль за вивченням курсу здійснюється у двох видах:

1. Поточний контроль, що включає:

- Активність студентів на практичних (семінарських) заняттях.
- Усні опитування та доповнення на практичних заняттях.
- Перевірку завдань самостійної роботи студентів.
- Успішне складання контрольних і тестових завдань.

2. Семестровий контроль передбачений у формі екзамену.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		-
Практичні з-тя		4		4		4		4		4		3		2				25
Самостійна р-та															10			10
Індивідуальні завдання																15		15
Екзамен/Залік																	50	50
Всього за тиж-нь		4		4		4		4		4		3		2	10	15	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Закон України "Про підприємства в Україні". – К.: 1995.
2. Закон України «Про підприємництво», N 698-XII – К.: 1991.
3. Лісовий кодекс України. Закон України, № 3404-IV – К.: 2006.
4. Постанова КМУ "Про порядок повідомної реєстрації галузевих і регіональних угод, колективних договорів" від 5 квітня 1994 р.
5. Економіко-правові проблеми розвитку підприємництва в Україні // Пріоритети. - 2003. - №6. - с. 23-29.
6. Закон України "Про власність" // Відомості Верховної Ради України.- 1991.- №20.
7. Закон України "Про господарські товариства" // Відомості Верховної Ради України.-1992.-№2.
8. Закон України "Про підприємства в Україні" // Відомості Верховної ради України.-1992.-№24.
9. Закон України "Про підприємництво" // Відомості Верховної Ради України.- 1991.-№20.

14. Рекомендована література

Базова

1. Сенько Є. І. Організація, планування та управління на підприємствах лісового і садово-паркового господарств: навч. посіб. К.: Знання, 2012. 487 с.
2. Лісове господарство України. Київ.: ТОВ „Видавничий дім «ЕКО-інформ»", 2010. 64 с.
3. Гладкий О.В. Менеджмент регіонального розвитку [текст] :навч.посіб. Київ: Академвидав, 2013. 246с.
4. Регіональне управління: підручник/ за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакулєнка, М. К. Орлатого. Київ : НАДУ, 2014. 512 с.

5. Менеджмент регіонального розвитку [текст] : монографія /О.А. Андренко, Н. М. Богдан, О. В. Васильєв та ін.; за ред.О.В.Васильєва, К. А. Фісун. Харків : ХНАМГ, 2010. 375с.

6. Наумік К. Г., Коваль Т.О. Менеджмент у системі органів державної влади та місцевого самоврядування : регіональний і муніципальний менеджмент: навч. посіб. Харків : ХНЕУ, 2010. 274с.

15. Інформаційні ресурси

1. Derevo-info – інформаційний портал деревообробної галузі. Режим доступу: <http://www.derevo.info/>.

2. Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість: науково-технічний збірник. Режим доступу: <http://archive.nbu.gov.ua/portal/natural/lglpdp/>.